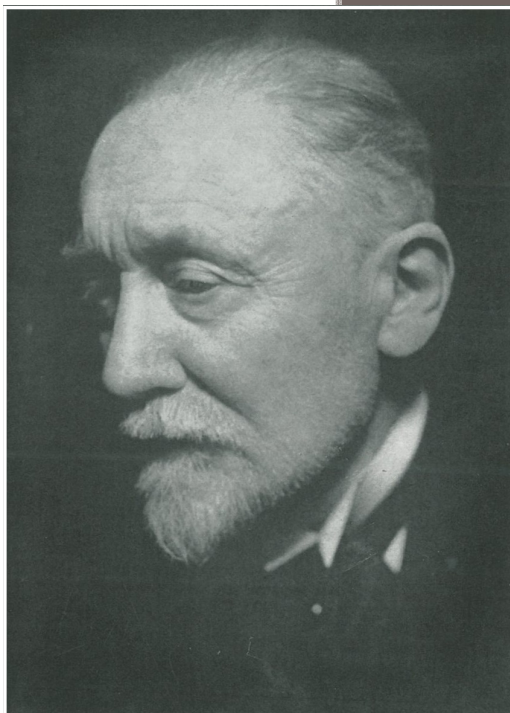

Wetenschappen • Historische figuren van het zeewetenschappelijk onderzoek

Auguste Lameere

Portret van een oudere Auguste Lameere ([Brien, 1968](#)).

Auguste Lameere (°Elsene, 12 juni 1864, †Brussel, 6 mei 1942) was een Belgische bioloog, insectenkundige en hoogleraar dierkunde aan de Université Libre de Bruxelles. Lameere was in het bijzonder gefascineerd door insecten en vestigde zijn internationale reputatie vooral door zijn onderzoek omtrent de *Prioniden*, een onderfamilie van kevers uit de familie van de boktorren. Hij was tevens één van de belangrijkste Belgische verdedigers van het darwinisme en publiceerde zijn visie op de classificatie van het dierenrijk in de reeks '*Précis de zoologie*' (1928-1942).

Lameeres belangstelling voor evolutionaire kwesties leidde tot zijn belangrijkste bijdrage aan het marien onderzoeksveld: zijn studies omtrent de *Dicymida*, minuscule parasieten die in de nieren van bepaalde inktvissen leven. Ook in de belangrijke overzichtswerken '*Précis de zoologie*' (1928-1942) en '*Manuel de la Faune de Belgique*' (1895-1907) verzamelde Lameere gegevens over de kust- en zeefauna in België.

Levensloop

Auguste Alfred Lucien Gaston Lameere werd op 12 juni 1864 geboren in Elsene als zoon van Alfred Lameere en Zoé Convert. In 1872 werd het gezin vervolledigd met een tweede zoon, Eugène. Auguste groeide op in een milieu van juristen en magistraten, maar toonde van kindsbeen af vooral een grote belangstelling voor de natuur. Zijn eerste verkenningstochten vonden, onder aanmoediging van zijn ouders, plaats in de eigen tuin, waar hij de bloemen maar bovenal de insecten die deze aantrokken onder de loep nam. Tijdens zijn tienerjaren verenigde Lameere vervolgens een groepje van amateur-insectenonderzoekers, die samen het bescheiden tijdschrift '*Le Scarabée*' oprichtten. Op 16-jarige leeftijd sloot hij zich ook aan bij de [Société Entomologique de Belgique](#) (vereniging betreffende insectenkunde), waarvan hij meer dan 60 jaar lid zou blijven en later tot erevoorzitter zou benoemd worden [1].

Auguste Lameere (links met vliedernet) en zijn collega's van de [Société Entomologique de Belgique](#) ([De Bont, 2008](#)).

Lameere doorliep zijn lagere school aan de [Ecole Primaire Charles Buls](#) te Brussel, waar de latere Belgische dierkundige [Paul Pelseneer](#) één van zijn medeleerlingen was. Hun gedeelde passie voor natuurwetenschappen vormde de grondslag voor een levenslange vriendschap. Na zijn secundaire studies Grieks-Latijn schreef Lameere zich in aan de [Université Libre de Bruxelles](#) (ULB), waar hij in 1887 afstudeerde. Vervolgens trok hij, om zijn biologische vorming nog verder bij te spijkeren, naar de [Université de Liège](#).

[Paul Pelseneer](#) (links: [Brien, 1951](#)) en [Edouard Van Beneden](#) (rechts: [De Bont, 2008](#)).

Daar rondde hij in 1890, onder begeleiding van de befaamde professor zoölogie (dierkunde) [Edouard Van Beneden](#), zijn tweedelige doctoraatsthesis over de cytologie (celbiologie) van raderdier-tjes ([Rotifera](#)) en bladluizen door parthenogenese (maagdelijke voortplanting) af [2]. Het eerste volume van dit werk (*'À propos de la maturation de l'oeuf parthénogénétique'*) leverde Lameere de overwinning op in het interuniversitaire 'Concours de l'Enseignement supérieur' voor het schooljaar 1888-1889 [1].

Onmiddellijk na het behalen van zijn diploma van geaggregeerd doctor in 1890, werd Lameere door de Brusselse universiteit gerekruteerd als docent van de nieuwe cursus systematische dierkunde aan de Faculteit Wetenschappen en van de cursus biologie aan de aan de ULB verbonden Ecole des Sciences Sociales. Nadat hij ondertussen ook het lessenpakket vergelijkende anatomie voor zijn rekening had genomen, werd Lameere in 1909 uiteindelijk titularis van de leerstoel zoölogie aan de ULB, waarna hij verantwoordelijk was voor alle cursussen dierkunde aan de Brusselse universiteit [3]. Van 1906 tot 1908 werd hij tevens rector van ULB. Als jonge professor raakte hij bovendien ook nauw betrokken bij de werking van de [Société Royale Malacologique de Belgique](#) (vereniging betreffende weekdierkunde), waarvan hij in de periode 1900-1902 voorzitter en vanaf 1934 ere-voorzitter werd. Op zijn voorstel breidde deze vereniging haar interesseveld ook verder uit en veranderde in 1903 haar naam in de [Société Royale Zoologique et Malacologique de Belgique](#) [2].

In 1895 verscheen het eerste volume van Lameeres befaamde driedelige *'Manuel de la Faune de Belgique'*, dat hem de prestigieuze [Edmond de Selys Longchamps-prijs](#) - uitgereikt door de [Académie Royale de Belgique](#) aan een originele publicatie over de actuele of fossiele fauna van België - zou opleveren. Lameere had met dit werk de ambitie om een allesomvattend overzicht van het Belgische dierenrijk bijeen te schrijven, weliswaar met duidelijke grenzen: van de naar schatting meer dan 15.000 (op dat moment gekende) diersoorten zou hij enkel deze bespreken die werkelijk inheems waren en die door onderzoekers regelmatig aangetroffen werden. In het eerste deel van dit gigantische werk concentreerde Lameere zich op zo'n 2.500 soorten *'animaux non insectes'*. Volume twee, dat in 1900 werd gepubliceerd, behandelde 3.106 soorten lagere insecten, terwijl in het derde en laatste deel (1907) 3.151 soorten hogere insecten aan de beurt kwamen. Deze *'Manuel de la Faune de Belgique'* werd door Belgische naturalisten en entomologen (insectenkundigen) lange tijd als dé 'bijbel' van hun vakgebieden beschouwd [1].

Auguste Lameere aan het werk ([Vanpaemel, 2001](#)).

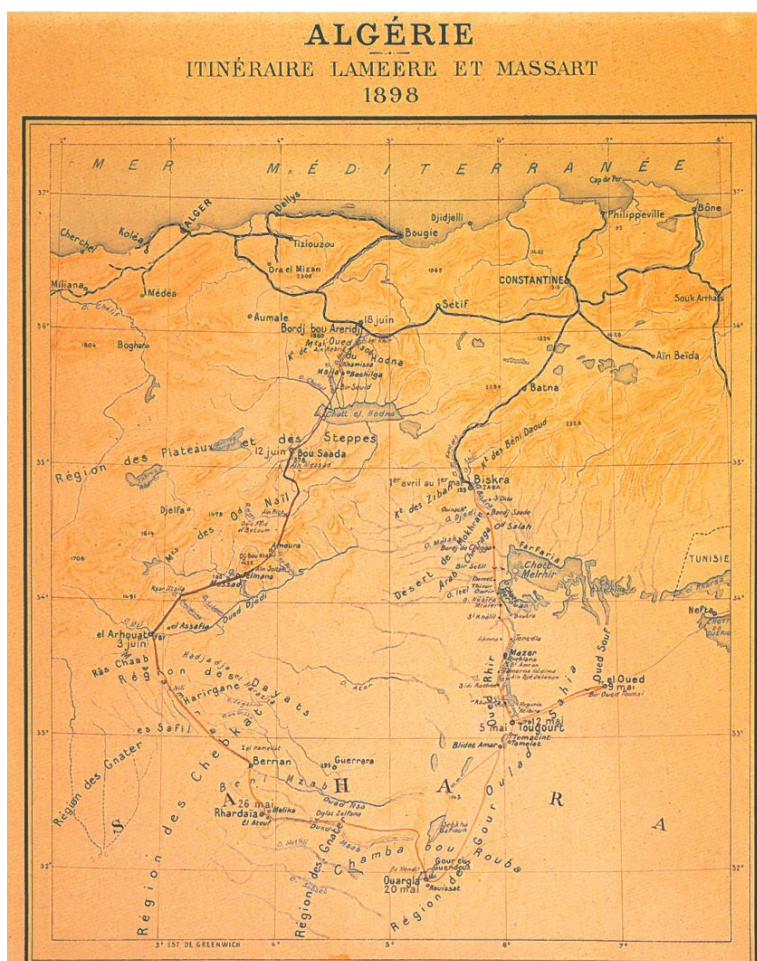

Naast publiceren en lesgeven maakte Lameere ook regelmatig tijd voor veldonderzoek. Samen met [Jean Massart](#), botanicus aan de ULB, voorzag hij de Brusselse universiteit van een 'reizend laboratorium', waarmee doorheen het hele land veldonderzoek ondernomen werd. De twee wetenschappers trokken ook samen naar Zermatt in het zuiden van Zwitserland om er de plaatselijke fauna en flora te bestuderen [2]. Hun grootste avontuur volgde echter in de lente van 1898, toen Lameere en Massart een door de Belgische overheid gesubsidieerde tocht naar de Sahara ondernamen. Gedurende 46 dagen

Het reizend laboratorium hield op deze foto halt in het gemeentehuis van Francorchamps in 1899. Uiterst rechts zien we Jean Massart, Auguste Lameere is de vierde persoon van links ([Brien, 1968](#)).

zouden deze twee onderzoekers er het planten- en dierenrijk van de woestijnen van Noord-Afrika en het Midden-Oosten onder de loep te nemen [4, 11]. Het schrijven van de twee laatste delen van de 'Manuel de la Faune de Belgique' nam echter zoveel van Lameeres tijd in beslag, dat hij nooit een verslag over deze reis neerpande. Een groot deel van de zoölogische resultaten van zijn verkenningen in de woestijn werden dan ook verwerkt door andere specialisten [1].

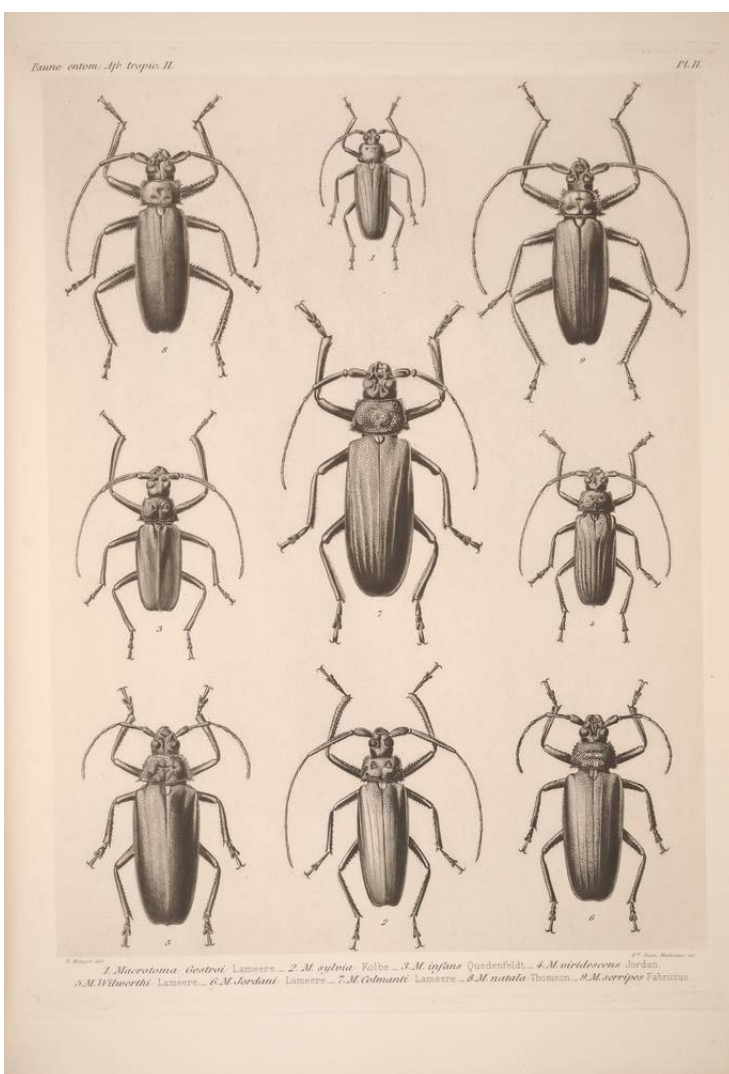
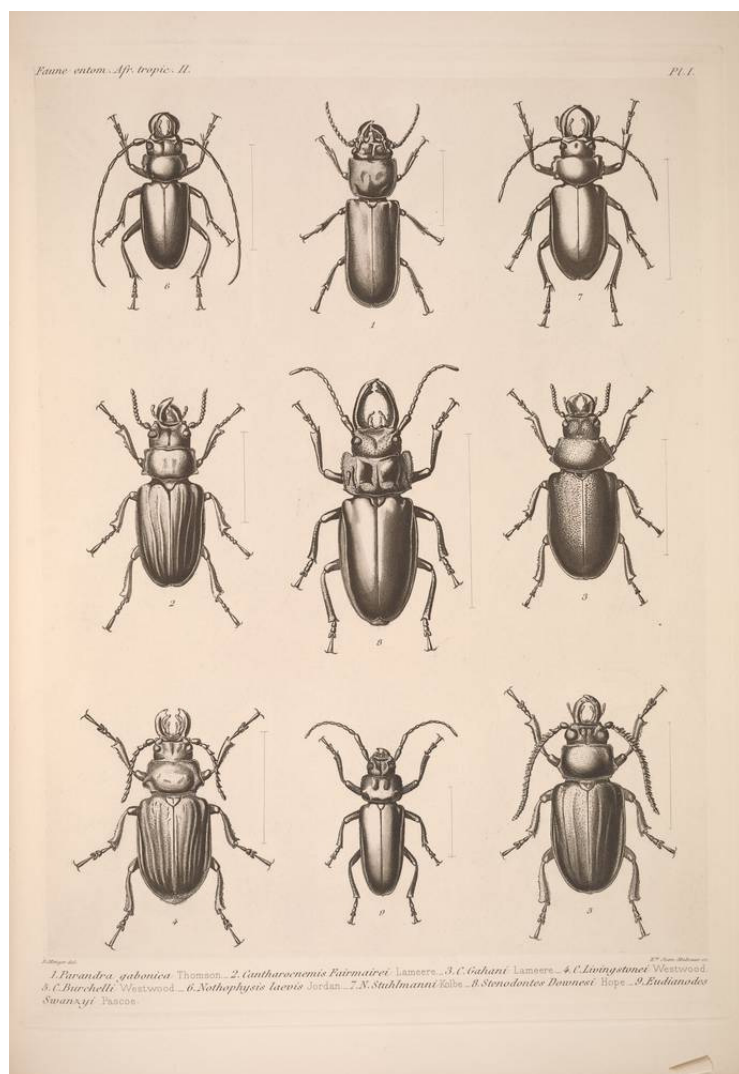

De reisroute van Auguste Lameere en Jean Massart tijdens hun expeditie in Algerije. Na hun vertrek in Algiers passeerden ze langs Constantine, Biskra, Touggourt, El Oued, Ouargla, Ghardaïa, Laghouat, Bou Saâda, om uiteindelijk opnieuw in Algiers te eindigen ([Poncelet et al, 2001](#)).

Lameeres levenslange fascinatie voor insecten wordt duidelijk weerspiegeld in zijn wetenschappelijk oeuvre: het grootste deel van zijn publicaties heeft een entomologische inslag. Hij had in het bijzonder een voorliefde voor kevers (*Coleoptera*) en vestigde zijn internationale reputatie vooral door zijn onderzoek omtrent de *Prioniden*, een onderfamilie van kevers uit de familie van de boktorren (*Cerambycidae*). Tussen 1902 en 1912 publiceerde Lameere 22 opeenvolgende memoires over deze diertjes, onder de titel '*Revision des Prionides*'. Het volledige entomologische oeuvre van August Lameere werd trouwens gedomineerd door zijn visie op de evolutieleer. Lameere was één van de belangrijkste Belgische verdedigers van het darwinisme en legde zich voornamelijk toe op de fylogenese (leer van de ontwikkelingsgeschiedenis van organismen), waarbij gezocht werd naar een natuurlijke (op de evolutietheorie gebaseerde) classificatie van de soorten [5]. Aanvankelijk concentreerde hij zich daarbij op specifieke vraagstukken betreffende de systematiek van de insecten, die tot dan toe nauwelijks vanuit evolutionistisch oogpunt waren bestudeerd. Naarmate zijn loopbaan vorderde, richtte Lameere zich echter meer en meer op de classificatie van het dierenrijk in zijn geheel. Dit onderzoek zou uiteindelijk resulteren in de zevendelige reeks '*Précis de zoologie*', die verscheen tussen 1928 en 1942 [6].

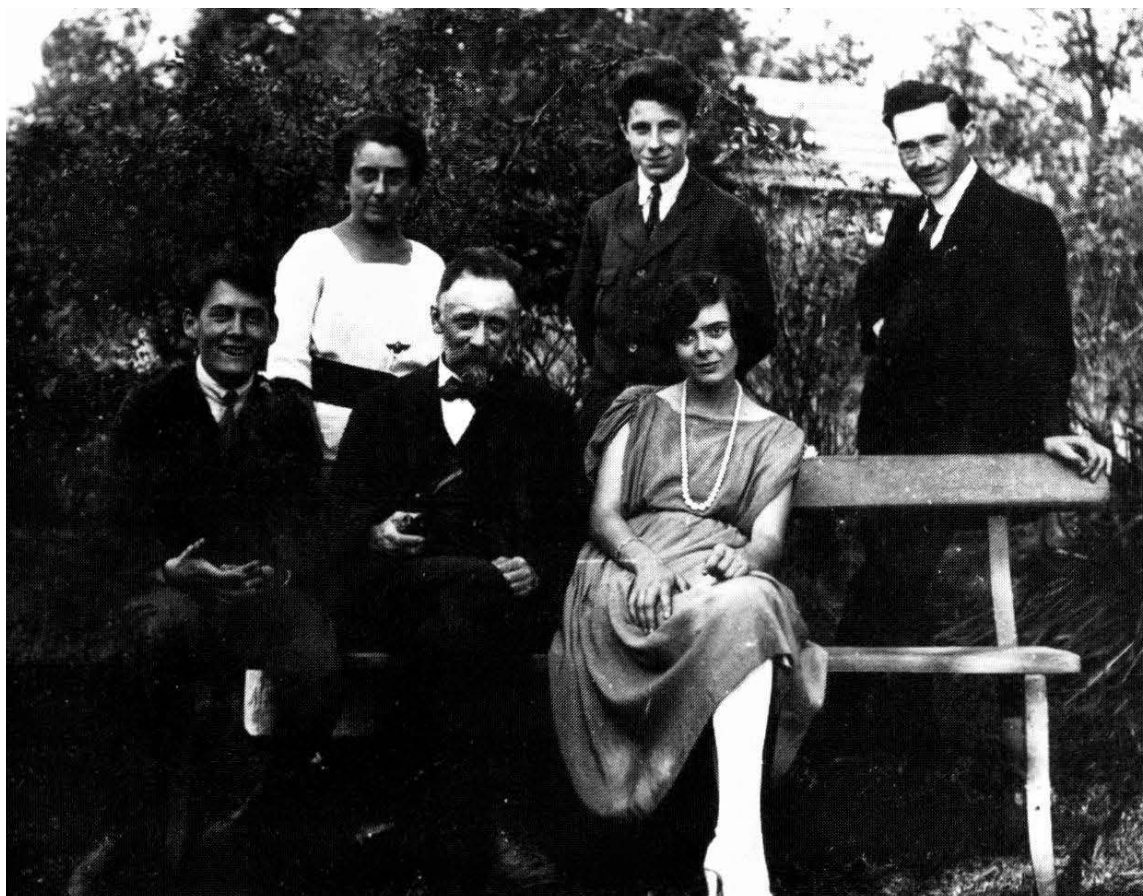
Enkele tekeningen van boktorren die door Lameere bestudeerd werden. Het betreft hier [soorten](#) die voorkomen in tropische gebieden in Afrika (© [Smithsonian Institution Libraries](#)).

In 1901 trad Auguste Lameere in het huwelijk met Jeanne De Greef, met wie hij twee kinderen, Juliette en William, kreeg. In de zomer van 1914 bevond het hele gezin Lameere zich in Frankrijk, toen het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog een terugkeer naar België onmogelijk maakte. De vakantie mondde zo uit in een, naar eigen zeggen, "vier jaar durende ballingschap" in Frankrijk. De familie Lameere vond tijdens deze periode een onderkomen bij verschillende Franse wetenschappelijke instellingen, waaronder het [Station Biologique de Roscoff](#), het Parijse [Laboratoire d'Évolution des Êtres Organisés](#) van de wetenschapsfaculteit van de Universiteit van Parijs en het [Station Zoologique de Villefranche](#) [1].

In 1920 werd Lameere, na het overlijden van de oprichter Ernest Rousseau, de nieuwe directeur van het Station Biologique in het Oost-Vlaamse Overmere, waar onderzoek betreffende zoetwaterbiologie centraal stond. Hij verliet deze instelling toen hij in 1926 de leiding kreeg over het nieuw opgerichte Brusselsche Institut Zoologique Torley-Rousseau, dat verbonden werd aan de leerstoel systematische zoölogie van de ULB. De stichting van dit instituut - en van het bijhorende '*Recueil de l'Institut Zoologique Torley-Rousseau*' - vervulde een lang gekoesterd verlangen van Lameere om de regelmatige publicatie van het dierkundig onderzoek van 'zijn' school (i.e. de afdeling zoölogie van de ULB) te garanderen [2].

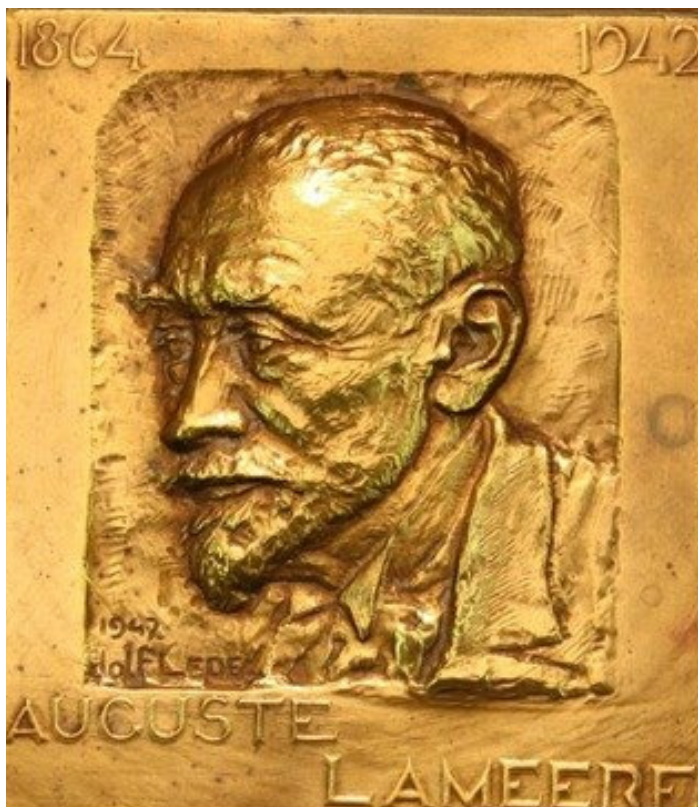
Auguste Lameere aan het Station Biologique d'Overmeire in augustus 1922. Op de bank: Auguste Lameere tussen zijn zoon William en zijn dochter Juliette. Achteraan zien we, van links naar rechts, Lameeres vrouw Jeanne, paleobotanicus François Stockmans en dierkundige Paul Brien ([Poll en Herlant-Meewis](#), 1979).

In mei 1934 ging Lameere op emeritaat, al bleef hij ook daarna onderzoeken en publiceren. Zijn wetenschappelijke inspanningen leverden hem in de loop der jaren talloze onderscheidingen op. Hij was onder andere lid van de [Académie Royale de Belgique](#), geassocieerd lid van het [Institut de France](#), corresponderend lid van de [Academy of Natural Sciences of Philadelphia](#), erevoorzitter van zowel de [Société](#)

[Entomologique de Belgique](#) als de [Société Royale Zoologique et Malacologique de Belgique](#) en erelid van de entomologische sociëteiten van [Londen](#), [Frankrijk](#), [Rusland](#) en [Nederland](#) [3]. Hij werd bovendien ook benoemd tot Grootofficier in zowel de [Leopoldsorde](#) als de [Kroonorde](#) en tot Ridder van het Franse [Legion d'Honneur](#). Lameere overleed op 6 mei 1942 in Brussel. Zijn naam werd onder andere vereeuwigd in het [Museum voor Dierkunde Auguste Lameere](#), dat vandaag nog steeds op de Solbosch-campus van de ULB te vinden is. Dit didactische museum, dat oorspronkelijk in 1860 de deuren opende, tracht een overzicht te bieden van het ganse dierenrijk en van de evolutie van de soorten. Het werd vernoemd naar de vermaarde Belgische entomoloog omwille van Lameeres levenslange inspanningen om het lange tijd rudimentaire museum grondig herin te richten en de zoölogische collecties te verrijken [1].

In 1947 verscheen als eerbetoon aan Lameere een plaat (plaquette) met zijn beeltenis, van de hand van kunstenaar Dolf Leder (Foto: www.mcsearch.info).

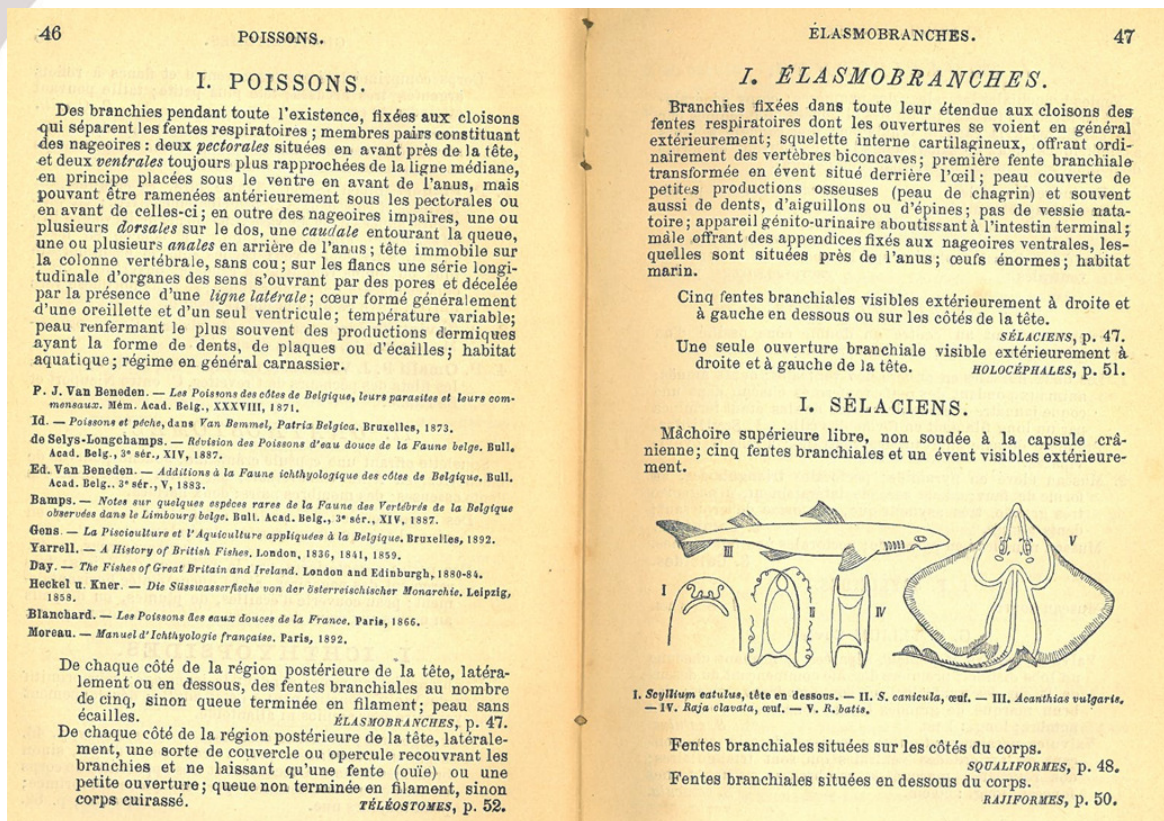
Zijn werk en het belang voor kust- en zeeonderzoek

Hoewel Auguste Lameere geen specifieke voorkeur voor marien zoölogisch onderzoek had, leverde hij in de loop van zijn carrière toch enige contributies aan dit veld. Onder andere tijdens het samenstellen van zijn groots opgevatte overzichtswerken als de '*Manuel de la Faune de Belgique*' en de '*Précis de zoologie*' kwam hij in aanraking met kust- en zeefauna. Het zou echter vooral met zijn baanbrekende studies omtrent de [Dicyemida](#) zijn dat Lameere een cruciale bijdrage leverde aan het Belgische mariene onderzoek.

Oplijsting en classificatie van mariene soorten

In het eerste deel van de '*Manuel de la Faune de Belgique*' (1895), waarin Lameere de 'niet-insecten' behandelde, werd ook de Belgische zee- en kustfauna opgenomen. De gegevens die daarvoor nodig waren, had Lameere grotendeels verzameld tijdens de exploratietochten die hij samen met zijn collega [Jean Massart](#) ondernam. Terwijl de plantenkundige Massart zich tijdens deze excursies toelagde op de kustflora, verzamelde Lameere materiaal van de lokale fauna [7]. Hij deed bovendien ook een beroep op strand- en zeevissers voor extra aquatisch studiemateriaal en haalde tevens informatie uit eerder verschenen werken over het mariene dierenrijk aan de Belgische kust van de hand van befaamde collega-biologen als [Pierre-Joseph Van Beneden](#), [Edouard Van Beneden](#) en [Paul Pelseneer](#) [8]. Lameere slaagde er op deze manier in om als eerste een overzichtelijke en uitgebreide synthese te maken van het geheel van de meest voorkomende mariene en kustfauna in België [7]. Een hedendaagse tegenhanger van dit overzichtswerk is trouwens [BeRMS](#), de huidige Belgische soortenlijst voor mariene organismen.

De eerste bladzijde van het hoofdstuk over vissen in Lameere's 'Manuel de la Faune de Belgique - Tome I: Animaux non insectes' (Lameere, 1895).

Ook tijdens het samenstellen van zijn 'Précis de zoologie' kwam Lameere in aanraking met mariene soorten, aangezien hij onder andere de fylogenetische stambomen van sponsdieren (volume I), weekdieren en kreeftachtigen (volume III) en vissen (volume VI) samenstelde. Hoewel met het classificeren van al deze soorten bijzonder veel studiewerk gepaard ging, kwam er toch niet altijd evenveel origineel onderzoek aan te pas. Voor de classificatie van de mollusken (weekdieren) baseerde Lameere zich bijvoorbeeld grotendeels op de morfologische en fylogenetische werken die [Paul Pelseneer](#) hier eerder al over neerschreef. Ook hier lag de meerwaarde van Lameere's mariene publicaties dus vooral in het feit dat informatie uit verschillende bronnen helder geordend werd samengebracht in één werk [2].

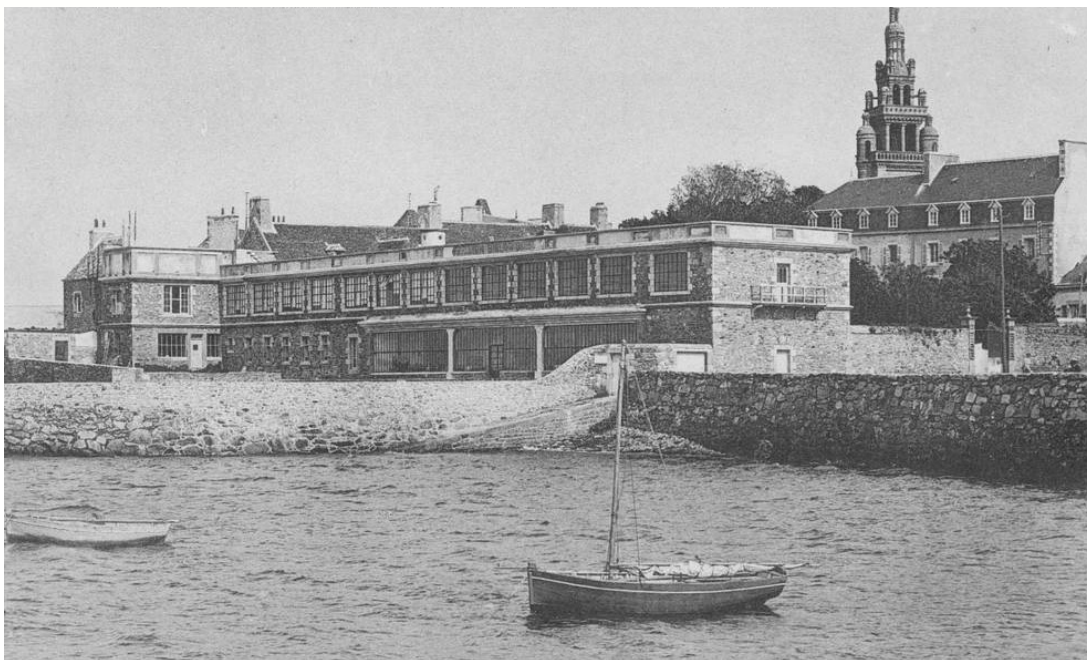
Onderzoek naar Dicyemida

De evolutionaire en fylogenetische interesses van Auguste Lameere brachten hem op het spoor van zijn belangrijkste mariene onderzoeksonderwerp: de [Dicyemida](#), kleine parasieten die in de nieren van bepaalde inktvissen ([Cephalopoda](#)) leven. De plaats van deze organismen - die geen weefsels of organen hebben - in het dierenrijk werd beschouwd als één van de moeilijkste evolutionaire puzzels in het dierkundig vakgebied. Ook de befaamde Belgische zoöloog - en Lameere's begeleider tijdens zijn studies aan de Universiteit van Luik - [Edouard Van Beneden](#) had voordien deze organismen reeds uit evolutionistisch oogpunt bestudeerd. Hij had ze uiteindelijk gecatalogeerd als *Mesozoa*, een tussenstap in de evolutie van de primitieve éencelligen (*Protozoa*) naar de meercelligen (*Metazoa*). Deze hypothese waarbij de *Mesozoa* als *missing link* fungeerden, werd evenwel van tafel geveegd door een nieuwe generatie van evolutionaire denkers, waartoe ook Lameere behoorde [9]. Hij zag in de zomer van 1914 de kans schoon om aan het [Station Biologique de Roscoff](#) in Bretagne deze [Dicyemida](#) tijdens een korte werkvakantie van naderbij te bestuderen. Het uitbreken van de [Eerste Wereldoorlog](#) zou Lameere en zijn familie echter de volgende vier jaar in Frankrijk houden, waardoor de wetenschapper ruim de tijd kreeg om

talrijke inktvissen en hun parasieten aan een onderzoek te onderwerpen. Uiteindelijk kon Lameere vaststellen dat de simpele en primitieve structuur van de *Dicyemida* slechts van secundaire aard was. Oorspronkelijk had ook deze groep een complexere samenstelling, die door hun parasitaire levenswijze echter verloren gegaan was. Hierdoor bezaten ze primitieve kenmerken, zonder effectief een primitieve levensvorm te zijn [1, 2, 9, 10].

Het 'Station Biologique de Roscoff', waar Lameere in de zomer van 1914 naartoe trok om *Dicyemida* te bestuderen (© [Guesnier, V.](#)).

Auguste Lameere zette zijn opvattingen betreffende de *Dicyemida* uiteen in verschillende notities en artikels die tussen 1914 en 1919 verschenen in diverse Franse tijdschriften. Dit oeuvre bleek zo waardevol dat het Lameere in 1922 de 'Prix Décennal des Sciences Zoologiques' voor de periode 1912-1921 opleverde, de hoogste Belgische onderscheiding binnen zijn vakgebied. In 1932 besloot Henri Nouvel, professor biologie aan de Franse *Université de Toulouse*, bovendien een nieuw ontdekte soort van deze inktvisparasieten om te dopen tot [*Dicyemennea lameerei*](#), als eerbetoon aan het baanbrekende werk van Lameere.

Publicaties van Lameere

Lameere, A. (1893). Communication sur *Aeolis aurantiaca* Alder & Hancock. Bull. Séances Soc. (R.) Malacol. Belg. XXVIII: L-LI, [details](#)

Lameere, A. (1893). Communication sur les Lorigopsidae de la côte belge. Bull. Séances Soc. (R.) Malacol. Belg. XXVIII: XXXVI-XXXVII, [details](#)

Lameere, A. (1894). Rapport sur l'excursion de la Société royale malacologique de Belgique au Zwijn. Mém. Soc. (R.) Malacol. Belg. XXIX(1894): 16-24, [details](#)

Lameere, A. (1895). Manuel de la faune de Belgique: 1. Animaux non insectes. H. Lamertin: Bruxelles. XL, 639 pp., [details](#)

Lameere, A. (1900). Diagnoses d'Insectes recueillis par l'Expédition Antarctique Belge. Cerambycidae. Ann. Soc. Entom. Belg. 44: 112, [details](#)

Lameere, A. (1900). Manuel de la faune de Belgique: 2. Insectes inférieurs. H. Lamertin: Bruxelles. 857 pp., [details](#)

Lameere, A. (1906). Zoologie: Insectes. Coléoptères. Cerambycidae. Résultats du Voyage du S.Y. Belgica en 1897-1898-1899 sous le commandement de A. de Gerlache de Gomery: Rapports Scientifiques (1901-1913). Buschmann: Anvers. 49-50 pp., [details](#)

Lameere, A. (1913). La faune du môle de Zeebrugge. Ann. Soc. R. Zool. Malacol. Bel. 49(3): 259-260, [details](#)

Lameere, A. (1922). Notes de zoogénie: V. L'évolution des Spongiaires. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LIII: 33-39, [details](#)

Lameere, A. (1924). Notes de zoogénie: VI. Affinités des Tétracoralliaires. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LIV (1923): 29-32, [details](#)

Lameere, A. (1925). Etudes sur les Cérianthaires (travaux posthumes de Edouard Van Beneden). Ann. Soc. R. Zool. Bel. LV (1924): 25-26, [details](#)

Lameere, A. (1926). Amoebosporidies. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LVII (1926): 19-22, [details](#)

Lameere, A. (1926). Les organes segmentaires des Polychètes. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LVI (1925): 113-119, [details](#)

Lameere, A. (1926). Sur la morphologie des Spongiaires. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LVI (1925): 103-111, [details](#)

Lameere, A. (1927). Abrégé de la classification zoologique. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LVII (1926): 68-182, [details](#)

Lameere, A.; Damas, D.; Giltay, L.; Leloup, E. (1931). Excursion des 25/26 mai 1931. Ann. Soc. R. Zool. Bel. LXII (1931): 10-12, [details](#)

Lameere, A. (1932). Précis de zoologie. I. La cellule. L'espèce. Les Protozoaires. Caractères fondamentaux des Métazoaires. Les Spongiaires. Les Coelentérés. Deuxième édition. Editions Desoer: Liège. 394 pp., [details](#)

Lameere, A. (1932). Précis de zoologie. II. Caractères fondamentaux des Coelomates. Les Vers y compris les Molluscoïdes, les Entéropneustes et les Echinodermes. Editions Desoer: Liège. 455 pp., [details](#)

Lameere, A. (1932). Précis de zoologie: III. Les mollusques. Institut zoologique Torley-Rousseau: Bruxelles. 547 pp., [details](#)

Lameere, A. (1932). Précis de zoologie. V. Les Insectes supérieurs. Stégoptères, Diptères, Lépidoptères. Coléoptères. Hyménoptères. Editions Desoer: Liège. 536 pp., [details](#)

Lameere, A. (1934). L'œuvre scientifique de Paul Pelseneer. Ann. Soc. R. Zool. Bel. 65: 142-151, [details](#)

Lameere, A. (1935). Précis de zoologie. IV. Les Myriapodes. Caractères fondamentaux des Insectes. Les Insectes inférieurs. Editions Desoer: Liège. 468 pp., [details](#)

Lameere, A. (1936). Histoire de la classification des mollusques, in: (1936). Mélanges Paul Pelseneer. Mémoires du Musée Royal d'Histoire Naturelle de Belgique, deuxième série = Verhandelingen van het Koninklijk Natuurhistorisch Museum van België, tweede reeks, 3: pp. 1-12, [details](#)

Lameere, A. (1938). Les animaux de la Belgique: 2. Vers, mollusques, arachnomorphes, crustacés, myriapodes. Naturalistes Belges: Bruxelles. 1-130, pls. 1-9 pp., [details](#)

Lameere, A. (1941). Notice sur Pierre-Joseph Van Beneden. Annu. Acad. r. Belg. 1941: 1-13, [details](#)

Lameere, A. (1941). Précis de zoologie. VI. Les Protochordés. Caractères fondamentaux des Vertébrés. Les Poissons. Editions Desoer: Liège. 480 pp., [details](#)

Lameere, A. (1942). Précis de zoologie. VII. Les Vertébrés tétrapodes. Amphibiens et Reptiles, suivis d'un abrégé de la classification des Oiseaux et des Mammifères. Liste chronologique des oeuvres d'Auguste Lameere. Gaston Doin & Cie.: Paris. 357 pp., [details](#)

Hoe verwijzen naar deze fiche?

VLIZ Wetenschappen (2014). Auguste Lameere. Wetenschappen – Historische figuren van het zeewetenschappelijk onderzoek. *VLIZ Information Sheets*, 141. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende, 11 pp.

Geraadpleegde bronnen

- [1] **de Selys Longchamps, M.** (1954). Notice sur Auguste Lameere, membre de l'Académie, née à Ixelles (Bruxelles) le 12 juin 1864, et y décédée le 6 mai 1942 *Annu. Acad. r. Belg.* 120: 63-118, [details](#)
- [2] **Brien, P.** (1968). Auguste Lameere 1865-1942, *in*: Brien, P. (1968), Florilège des Sciences en Belgique pendant le XIXe siècle et le début du XXe Académie royale de Belgique. Classe des Sciences: Bruxelles. 1067 pp, 879-906, [details](#)
- [3] **Brien, P.** (1961). Lameere, Auguste, *in*: Académie Royale, Biographie Nationale vol. 31 (1961), 529-537.
- [4] **Poncelet, M.; Nicolai, H.; Delhal, J.; Symoens, J.-J.** (2001). De overzeese wetenschappen, *in*: Halleux, R.; Vandersmissen, J.; Despy-Meyer, A.; Vanpaemel, G. (2001). Geschiedenis van de wetenschappen in België 1815-2000 (Deel 2). Dexia Bank: Brussel. 312 pp., [details](#)
- [5] **Vanpaemel, G.** (2001). De darwinistische revolutie, *in*: Halleux, R.; Vandersmissen, J.; Despy-Meyer, A.; Vanpaemel, G. (2001). Geschiedenis van de wetenschappen in België 1815-2000 (Deel 1). Dexia Bank: Brussel. 344 pp., [details](#)
- [6] **De Bont, R.** (2008). Darwins kleinkinderen: de evolutietheorie in België, 1865-1945. Vantilt: Nijmegen. 523 pp, 203., [details](#)
- [7] **Houvenaghel, G.T.** (1980). Belgium and the early development of modern oceanography, *in*:

Wetenschappen · Historische figuren van het zeewetenschappelijk onderzoek

cluding a note on A.F. Renard, *in*: Sears, M. *et al.* (Ed.) (1980). *Oceanography: the Past. Proceedings of the Third International Congress on the History of Oceanography held September 22-26, 1980 at the Woods Hole Oceanographic Institution, Woods Hole, Massachusetts, USA.* pp. 667-681, [details](#)

- [8] **Lameere, A.** (1895). Manuel de la faune de Belgique: 1. Animaux non insectes. H. Lamertin: Bruxelles. XL, 639 pp., [details](#)
- [9] **VLIZ Wetenschappen** (2011). Edouard Van Beneden. Wetenschappen - Historische figuren van het zeewetenschappelijk onderzoek. *VLIZ Information Sheets*, 133. Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ): Oostende. 10 pp., [details](#)
- [10] **De Bont, R.** (2008). Evolutionary morphology in Belgium: The fortunes of the "Van Beneden School", 1870-1900. *J. Hist. Biol.* 41(1): 81-118. [dx.doi.org/10.1007/s10739-007-9129-5](https://doi.org/10.1007/s10739-007-9129-5), [details](#)
- [11] **Massart, J.** (1898). Un Voyage botanique au Sahara, *in*: *Bulletin de la Société Royale de Botanique de Belgique*, tome 37, pp. 202-339, [details](#)

